

DUYGUSAL ZEKANIN YAZMA EĞİLİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA¹

Veysel ÇAKMAK²

ÖZET

İnsanlarda konuşma, dinleme/anlama ve okuma becerileri gibi yazma becerisi de büyük önem arz etmektedir. Günümüz ortamda insanlar gerek eğitim öğretim esnasında gerekse kitle iletişim araçları vasıtasıyla sık sık yazılı iletişim kullanmaktadır. Yazma eğilimi etkileyen eğitim, tecrübe gibi bir çok faktör vardır. Bunlardan biri de duygusal zekadır. Kişinin duygularının farkında olması, onu düzenlemesi, kontrol etmesi ve karşısındaki duygusunun farkına varması olarak bilinen duygusal zeka kişinin yazma becerilerini etkilemektedir.

Bu çalışmada duygusal zeka ve yazma eğilimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma halkla ilişkiler ve tanıtım öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Yapılan korelasyon ve regresyon analizi sonucunda duygusal zekanın, öğrencilerin yazma eğilimine olumlu yönde bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Duygusal zeka, yazma eğilimi, eğitim, halkla ilişkiler ve tanıtım

THE EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE ON WRITING TENDENCY: AN EXERCISE ON THE STUDENTS OF PUBLIC RELATIONS AND INTRODUCTION

ABSTRACT

As well as the skills such as speaking, listening/perceiving and reading, writing skill has also significant importance. In the world of today, people frequently employ written communication both during the education-related activities and through mass communication instruments. There are numerous factors such as education and experience which influence the writing tendency. One of those factors is the emotional intelligence. Emotional intelligence which is known as recognition of the people about their emotions, arranging and controlling those emotions and also recognizing the emotions of the opposing people influences the writing skill of the individuals.

In this study, the relationships between the emotional intelligence and writing tendency were analyzed. The research were implemented on the students of the public relations and introduction department. As a result of the conducted analysis of correlation and regression, it was found that emotional intelligence has positive influence on the writing tendency among the students.

Keywords: Emotional intelligence, writing tendency, education, public relations and publicity

¹ Bu eser 3-4 Kasım 2016 yılında gerçekleştirilen II. Sağlık İletişimi Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr. Aksaray Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Aksaray, Türkiye, veyselcakmak@aksaray.edu.tr

GİRİŞ

Bireyler çalışma hayatında ve özel yaşamında farklı duygular içerisinde ilişkilerini sürdürmektedir. Hangi ortamlarda olursa olsun bireyler düşünce ve davranışlarını ortaya koyarak çeşitli kararlar almaktadırlar. Bireylerin aldığı bu kararlarda aklın yanı sıra duygularda etkili olmaktadır. Bu sebeple duyguların bilinmesi ve değerlendirilmesinde fayda vardır (Örücü & İzci, 2015).

Duygu durgun kalmamalıdır; çünkü duygu hareketlidir. Duygu iyiye kullanılabileceği gibi kötüye de kullanılabilir; duygu kişinin hem en iyi dostu hem de onun için bir hapisane olabilir. Duygu kişinin zihniden ve bedeninden akıp geçen ve dünyayı anlamaya katkıda bulunacak duygulanımlar ve imgelerle ilgilidir. Duygu, bu süreci nasıl yorumlamayı ya da yorumlamamayı seçme ile ilgilidir. Duygular her zaman tanınmaz. Düşünceler gibi duygularda rastlantılara bağlıdır. Duygular, her yazının titizlikle incelenmiş satırlarına benzemediği gibi, özenle çizilmiş çerçevelere de benzemez. Duygular, karmaşık, farklı, zengin ve çeşitlidir. Hayat yolunda kişinin hangi durakta olduğunu bilmesi ve sonraki durağı belirlemesi kişinin iradesi ile ilgilidir (Phillips, 1999;18).

Kişi sahip olduğu duygularına ve mantığına göre çevresi ile sözlü ve iletişim kurmakta ve kendisini ifade etmektedir. Duygu ve düşünceleri yazılı olarak ifade etme konuşmaya göre daha zor bir süreçtir. Günlük yaşantımızda sosyal meseleler üzerinde konuşmak çok daha kolay iken çok az insan yazma işiyle uğraşmaktadır. Bu insanları yazmaya iten nedenlere baktığımız zaman, ihtiyaç duyduğu için yazdığı görülür. Kişinin yaşamında biriktirdiği deneyimleri ve bilgileri, başkasına aktarma arzusu ve kendini kanıtlama arzusu bu ihtiyacı doğurmuştur (Tok ve ark., 2014).

Üniversite öğrencileri gerek yeni bir hayata başlama gerek çok farklı insanlarla tanışma olsun çeşitli duygusal zekaya sahip bireylerdir. İletişim ve mesleki beceri açısından bu öğrenciler yazma becerisini hem eğitim öğretim ortamında hemde iş ortamında kullanmaktadırlar. Bu doğrultuda araştırmada öğrencilerin duygusal zekalarının onların yazma eğilimine olan etkisi araştırılacaktır.

A. DUYGUSAL ZEKA (EI)

Duygusal tecrübeler bireylerin duygusal durumları, ifadeleri, algısal durumları ile değerlendirilir ve yorumlanır. Duygusal yaşantılar bireyin bazen bilinçli bazen bilinçsiz içinde olduğu veya tepki verdiği önemli zamanlardır. Bu zamanlar birey duygularıyla daha fazla iç içedir. Fakat bunu dışa yansıtma ve kontrol etme kimi zaman kolay olmayabilir. Örneğin hızlı bir şekilde araba süren kadın, arabanın lastiği patladığında karşı şeride geçer ve aniden arabayı durdurur. Bu tür olaylarda kişiler büyük bir duygu yoğunluğu içerisine girer. Buradaki olayda psikolojik durumda duyguların farkına varma ve onu kontrol etme kişinin hayatı için gerekli bir davranıştır (Lewis, 2010;311).

Her dönemde insanlar bilgi ve tecrübelerine göre zekayı tanımlamaya çalışmışlardır. Eskiden zeka genelde "hızlı düşünme" olarak tanımlanmış, hatta insanoğlu, günlük hayatta başarı gösteren insanları zeki, üstün başarı gösterenleri, "üstün zekalı" olarak adlandırmıştır. Psikolojide hiçbir konu insan zekası kadar yoğun bir araştırma konusu olmamıştır. Zekanın kavramsal olarak çok farklı tanımları olduğuna rastlanılır. "Cevap vermede, muhtemel çözümleri bulmadaki çabukluk, bir problemin evreleri arasındaki yeni etkileşimi anlayabilme kapasitesidir." Ya da "Yeni bir düzeneği, kuralı keşfetme ya da bir tahmin yürütme ile ilgili faaliyet" olarak ifade edilebilir (Şimşek, 2015;37). Duygusal zekanın tanımına bakıldığında kişinin kendi duygularını anlaması, başkalarının duygularına empati beslemesi, ve duygularını yaşamı zenginleştirecek biçimde düzenleyebilmesi yetisi" olarak tanımlanmaktadır (Goleman,

1998). Aslan (2013 ise duygusal zekayı kişinin kendi benliğinden ve sosyal anlamda ilişkilerinden tatmini sağlayan bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Kişinin kendi benliğinden tatmin olma, duygulara, iç sese kulak verme, duyguları etkin yönetebilme, kendi beklenti ve tercihler yönünde çaba gösterme şeklinde ifade etmektedir.

Mevcut duygusal zekanın çerçevesi tablo 1 de gösterilmiştir. Duygusal zeka yetkinlikleri iç içe girmiş bir şekilde dört temel yetenekte gösterilebilir. Bunlar kişisel yetkinlik, sosyal yetkinlik, tanıma ve düzenleme olduğu görülmektedir. Toplamda yirmi yetkinlik bulunmaktadır. Bu model 1998 yılında kullanılmıştır. Fakat daha sonra tekrar tanımlanarak yirmibeş yetkinlik oluşturulmuştur (Goleman, 2016).

Tablo 1: Duygusal Yetkinlik Çerçevesi

	Kendi Kişisel Yetkinlik	Diğerleri Sosyal Yetkinlik
Tanım	Öz (kendi) farkındalık -Duygusal öz farkındalık -Kendini değerlendirme -Kendine güven	Sosyal farkındalık -Empati -Sosyal uyum -Organizasyonel farkındalık
Düzenleme	Öz (kendini) yönetim -Kendini kontrol -Güvenilirlik -Uyum sağlayabilme -İtinalı olma -Başarılı ilerleme -Girişkenlik	İlişki yönetimi Diğerleriyle ilişkiyi geliştirme Etkileme İletişim Çatışma yönetimi Hızlı değişim İlişki inşa etme İşbirliği ve takım çalışması

Kaynak: <http://www.eiconsortium.org>

Duygusal zeka, kişinin kendisinin ve başkalarının hislerini tanıma, kendini motive etme, kendi içindeki ve ilişkilerindeki duyguları iyi yönetme yetisidir. Duygusal zeka, kişinin hayatı boyunca elde ettiği başarısında önemli bir payı vardır. Duygusal zekanın genelde beş temel alt boyutu yada yeterliliği vardır (Goleman, 2014; 393-394, Goleman, 1998: 50-55, Koçyiğit, 2016; 220).

- **Özbilinç:** Kişinin içinde bulunduğu durumda neler hissettiğini bilmek ve bu tercihleri karar vermede yol gösterecek biçimde kullanmak.
- **Kendine çeki düzen verme:** Kişi duygularını elindeki işi engellemek yerine kolaylaştırmak için idare etmek, vicdanlı olmak, hedeflere ulaşmada zevkinin tatminini ertelemek, duygusal sıkıntıdan kendini kurtarıp toparlamak.

- Motivasyon: Kişiyi hedeflere yöneltecek ve yol gösterecek inisiyatifini kullanma ve gelişmek için çaba harcama, yenilgiler ve engellenmişlik hissi karşısında sebat etmeye yardımcı olacak en derindeki tercihleri kullanmak.
- Empati: İnsanların neler hissettiklerini sezmek, onların bakış açılarından bakabilmek ve çok farklı insanlarla dostluk geliştirip uyum sağlayabilmek.
- Sosyal beceriler: ilişkilerde duyguları iyi idare etmek, sosyal durumları ve ilişki ağlarını doğru algılamak, pürüzsüz etkileşim içinde olmak, bu becerileri iknada kullanmak ve liderlik etmek, anlaşmazlıklarda uzlaşma ve çözüm sağlamak, işbirliği ve ekip çalışması için kullanmak.

Sağlıklı bir denge oluşturmada duygusal zekanın üst seviyesi, motivasyon, arkadaşlık, odaklanma, yerine getirme, kendisiyle barışık olma, farkındalık, kendini kontrol, özgürlük, bağımsızlık, memnuniyet, takdir ve istekliliktir. Duygusal zekanın düşük seviyesine bakıldığında ise yalnızlık, korku, kızgınlık, suçluluk, acı, boşluk, depresyon, zorunluluk, gücenme, bağımlılık, eziklik, kararsızlık, uyuklama ve mağduriyettir. Bu yüzden kişinin hayat kalitesi ve mutluluğu duygusal zekanın gelişimine bağlıdır (www.healthyworkplaces.info, 2017)

Kişinin bu tür yetenekleri kullanabilmesi ve duygularını idare edebilmesi, sosyal ve duygusal yönden tatmin düzeyini artırmaktadır. Yapılan araştırmalara göre duygusal zekasını kullanabilen bireyler kişilerarası iletişimde başarılı olmakta ve duygusal zekasını kullanmayalara göre daha fazla mutlu olmaktadır (Koçyiğit, 2016; 220). Duygusal zeka öğrencilerin meslek davranışlarını ve iletişim becerilerini olumlu yönde etkilemektedir (Brown, Williams, & Etherington, 2016). Dolayısıyla öğrencilerin duygusal zekaları onların konuşma, yazma, araştırma, dinleme gibi birçok becerileri etkilediği düşünülmüktedir.

Kişinin hayatında çok etkili olan duygusal zeka kişinin kendisi tarafından geliştirilebilir veya eğitim alabilir. Duygusal okur yazarlık eğitimi, kalp ile başlar ve kalp ile biter. Üç aşamadan oluşur. Bunlardan ilki açık kalpli olmaktır. Çünkü duyguların merkezi kalptir. İkincisi ise duygusal durumun gözlemidir. Kişi bir kez açık kalpli olma zemini hazırladığında, etrafına bakabilir, yaşadığı çevredeki duygusal durumla ilgili olayların farkına varabilir. Ne hissettiğini ve ne kadar güçlü hissettiğinin farkına varabilir. Kendisi ve diğer kişilerle ilgili etkileşimin yoğunluğunun farkına varabilir. Son olarak ise sorumluluk almalıdır. İnsan ilişkilerinde küçük ve büyük hatalar yapabilir. Birey diğerlerini inciten bir hata yaptığında özür dilemelidir ve bu davranışı için sorumluluk almalıdır. Çok az insan savunmaya girmeden özür dileme becerisine sahiptir (Steiner, 2014; 64).

Bireyin iş ortamında başarısını etkileyen duygusal zekanın oluşumunda çeşitli etmenler vardır. Bunlardan en önemlileri genetik/kalıtımsal faktörler ile aile ve kültürel çevredir. Çekingem, utangaç, girişken, neşeli ve melankolik mizaç gibi kalıtımsal özelliklerin çoğu anne-babadan gelmektedir (Koçyiğit, 2016; 243).

Duygusal zeka ile ilgili değerlendirmelere bakıldığında bireyler kendi seviyelerini ölçebilirler. Bu ölçüm alt boyutlardaki soruların cevaplarına göre yüksek seviye ve düşük seviye olarak derecelendirilebilir. Aşağıdaki tabloda bazı örnekler verilmektedir (Higgs & Dulewicz, 2016;44).

Tablo 2: Duygusal Zeka Ölçümü

Yüksek Seviye	Düşük Seviye
<ul style="list-style-type: none"> • İçinde bulunduğu hislerinin ve duygularının farkında olma, • Genelde hayat ile ilgili pozitif düşüncelere sahip olma, • Kişinin yeni durumlarda performansına odaklandığında bu duruma kolayca oyum sağlayabilmesi, • Kişinin diğerleri ile konuları tartışmada ve açıklamada zaman ve çaba harcaması, • İş ortamında analiz etme ve karar vermede karmaşık durumları anlayabilme, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kişinin içinde bulunduğu durum ile ilgili hislerinin ve duygularının farkına varmama , • Kişi eleştiri ve zor durumda kaldığında bundan dolayı sıkıntı çekmesi ve acı duyması, • Kişinin diğerleri ile konuları tartışmada kendi fikirlerini empoze etmeye çalışması, • Söylediklerin ile yaptıkların arasında fark olması.

Kaynak: (Higgs & Dulewicz, 2016; 44).

B. YAZMA EĞİLİMİ

Anlama ve anlatma temel dil becerilerinin her birine ilişkin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel öğrenme alanları vardır ve bunlar öğretim sürecinde birbirleriyle etkileşimli olarak tasarlanan etkinliklerle geliştirilir. Okulların her aşamasında yer alan anadili derslerinde, özellikle ilköğretimin ilk yıllarında öğrencilere temel okuryazarlık becerileri olan okuma ve yazma becerisi kazandırılması amaçlanır. Öğretim sürecinin ilerleyen yıllarında öğrencilerin okuma, dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi yanında kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri yazılı becerinin de verilmesi sağlanır. Yazma becerisi, öğretim sürecinde, öğrenmeyi pekiştirmeye yönelik proje ve ödevin en iyi şekilde yapılmasını da sağlar. Ayrıca yazma becerisi öğrencini hem yazılı sınavlarında başarı elde etmenin hem de günlük hayatta kendini ifade etmenin anahtarıdır. Öğrencilerin bilgi duygu ve düşüncelerini yazılı olarak anlatabilme becerisini geliştirmek, onlarda yazmaya karşı ilgi ve istek uyandırmak, onlara yazma alışkanlığı edindirmek için öğretim sürecinin her aşamasında bu beceriyi geliştirici uygulamalara yer verilmelidir (Özbay, 2013;23).

Yazma becerisi kişinin kendisini ifade etmenin en etkili yollarından biridir. Okullarda temelleri atılan yazma becerisi hem bireysel hem de toplumsal yaşantımızın her aşamasında oldukça önemli rol oynar (Özdemir & Özbay, 2016).

Başarılı yazmak beynin çalışması ile ilgilidir ve beynin her iki küresinin birlikte çalışması gerekmektedir. Bu sebeple beynin her yarım küresi özel yeteneklerini eş zamanlı olarak edebi üretim sürecinde kullanılmaktadır. Beynin sol yarım küresinde / sol lobunda düşünceler tespit edilir, onlar analitik olarak düzenlenir. Sağ yarım küresinde ise bu düşüncelere dayanak dilsel

ifadeler kendini gösterir, beyin imgeler oluşturur, mecazi anlatımlara girer, karşılaştırmalar, benzetmeler ve örneklendirmeler yaparak sıkıcı olmayan, ilginç ve orijinal yazılar ortaya çıkarır (Temizkan & Mehmet, 2010). Dolayısıyla yazma eğilimi simgelerin, karşılaştırmaların işlendiği, duyguların yaşandığı durum beynin sağ yarım küresi ile ilgilidir.

Yazma eğilimi kişinin ihtiyaç duymasının yanı sıra, gerek iş ortamında ve gerek eğitim ortamında zorunluluk haline gelmiştir. Çalışan bireyler iş ortamında rapor hazırlama, resmi yazı yazma, tutanak tutma, dilekçe yazma gibi görevleri de mevcut olup, yazma becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Eğitim ortamına bakıldığında bireylerin öğrenme amaçlı ve eser oluşturma amaçlı bir çok yazım faaliyetleri olduğu görülmektedir.

Ülkemizde geçmişten günümüze yazma eğitimi Türkçe ve Edebiyat derslerinde verilmektedir. Bu derslere giren öğretmenlerin donanımı, öğrencilere yaklaşımları, öğrencilerin yazılılarıyla ilgilenmeleri, onlara bilgi vermeleri, yazma eğitimi tekniklerini göstermeleri ve onları teşvik etmeleri, öğrencilerin yazmaya karşı tutumlarını doğrudan etkilemektedir. Bir çok yazar ilk olarak öğretmenleri tarafından keşfedilmiş, cesaret verilerek yazmaya teşvik edilmiştir (Tok ve ark., 2014).

Yazma işi nasıl ki küçük alıştırmalar ve çalışmalar yapılmadan veya yaptırılmadan bir eseri piyanoda çalmak zor ise yazma da öyle zordur. İlkokulda daha çok kelime ve cümle çalışmaları, ortaokulda paragraf, lisede metin, üniversitede ise akademik yazma çalışmaları şeklinde farklılaşarak yaptırılmalıdır. Aşağıdaki şekilde görüldüğü üzere yazma becerisi aşamalı olarak devam etmektedir (Şekil 1).

Anlatma becerileri konuşma ve yazmadan oluşmaktadır. Yazma, konuşmaya göre daha planlı, kalıcı, uzun soluklu ve bütüncüdür. Yazma kişinin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde en etkili araçlardan biridir. Yazma becerisi, eğitim ve tecrübeyle geliştirilen bir beceri şeklindedir. Kişinin ilk planlı eğitim aldığı safhadan başlayarak devam eden beceri şeklindedir ve çeşitli uygulamalarla bu geliştirilir (Keklik, 2016).

Şekil 1: Yaşlara Göre Yazma Becerisi

Kaynak: (Keklik, 2016)

Yazma ile ilgili önemli hususlardan biri de yazınsal değeri olan ürünler ortaya çıkarmaktır. Yazılı anlatımın bir gelişim süreci olduğu bilinmelidir ve öğrencilerden gelen ilk ürünlerin yazınsal değeri olması beklenmemelidir. Önemli olan yaratıcı yazmadır. Yaratıcı yazma çalışmalarında öğrenciye kısa anlatım (sözlü ya da yazılı) çalışmaları yapılmalı, somut nesnelerin betimlenmesi gibi basit uygulamalarla öğrenciler yazılı anlatım sürecine başlamalıdır. Ayrıca yazınsal değeri ortaya çıkarmak için öğrencilerin yazın değeri olan kitaplar, öyküler, şiirler okumaları sağlanmalıdır. Öğretmenler çocuk yazını, çocuk yazını konusundaki değişiklikleri izlemelidir. Yaratıcı yazma çalışmalarında öğretmenler, yazın değeri olan ürünler kullanabilirler. Yine sanatsal değeri olan, seviyeye uygun fotoğraflar, resimler, filmler ve müzikler yazılı anlatım çalışmalarında kullanılabilir (Ataman, 2006).

Yazma kaygılarına bakıldığında her gün kitap okuyan öğrencilerin hiç okumayanlara göre daha düşük derecede kaygıya düştükte, ayrıca yazma konusunun öğretmenler tarafından seçilip seçilmeme durumuna göre değişmektedir, yazma konusunun serbest olması yazma eğilimini olumlu yönde geliştirmektedir. Bununla birlikte yeterli zamanın olması yazma kaygısını azalttığı görülmektedir (Karakoç Öztürk, 2012).

Yazma eğilimi ve özellikle yaratıcı yazma konusunda öğretmenlerin dikkat edeceği bazı noktalar vardır. Özellikle öğrencilerine hazır kalıplar vererek bu kalıplara göre yazmalarının istenmesi, hayal gücünü harekete geçirecek çalışmalardan uzak durma, öğrencilerin merak güdülerini kırma gibi yaratıcılığın gelişimini engelleyen unsurlardır (Temizkan & Mehmet, 2010).

Duygusal zeka ve yazma eğilimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Yapılan çalışmalar incelendiğinde duygusal zeka ve yazma eğilimi ile ilgili doğrudan “The relationship between emotional intelligence and EFL learners’ writing performance” adlı bir çalışma bulunmaktadır. EFL (yabancı dil olarak İngilizce/English as a foreign language) öğrencilerinin yazım performansı ve duygusal zeka arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada deney grubu ve kontrol grubu olarak toplam 44 öğrenci kullanılmıştır. Duygusal zeka için “duygusal zeka ölçeği” (The Trait Emotional Intelligence -TEIQue) ve yazma eğilimi için ise Arnold R. (1991) ve Tompkins Gail, E (2002) tarafından adapte edilen “öğrenci kompozisyon ölçeği” kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda duygusal zekanın yazma performansı üzerine önemli bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Abdolrezapour, 2013).

Koçak ve İçmenoğlu’nun (2012) yaptığı araştırmaya göre, öğrencilerin duygusal zeka ile yaşam doyumu düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yüksek duygusal zekaya sahip bireyler çevresindeki insanlara saygılı, kararlarında bağımsız, yaşama umutla bakan, empatik beceriye sahip, iyimser ve çevresindekilerle pozitif iletişime geçebilen insanlar olmaları beklenir. Dolayısıyla duygusal zeka düzeyini artırmak doğrudan yaşam doyumunu artırmak anlamına da gelebilmektedir.

Başka bir çalışmada duygusal zekanın öğretmenlerin iş tatmini üzerindeki etkisi incelenmiştir. İncelemede Pearson korelasyon ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda duygusal zekanın öğretmenlerin iş tatminini pozitif yönde ve önemli oranda etkilediği tespit edilmiştir (Long ve ark., 2016)

“Akademisyenlerin Duygusal Zeka Faktörlerinin Tükenmişlik Faktörleri ile İlişisine Yönelik Bir Araştırma: Kocaeli Üniversitesi Örneği” adlı çalışmaya göre (Konakay,2012) duygusal zekanın kişisel başarıyı etkilediği tespit edilmiştir.

Yine duygusal zeka ile ilgili başka bir çalışmada, duygusal zekanın alt boyutları olan iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi, duyguların değerlendirilmesi ve duyguların kullanımı ile işgören performansı arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (İnce ve ark., 2015).

Duygusal zeka ve liderlik ile ilgili yapılan çalışmada ise, duygusal zeka ve liderlik davranışları arasında pozitif, kuvvetli ve istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Delice & Günbeyi, 2013).

C. DUYGUSAL ZEKA VE YAZMA EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Aksaray Üniversitesi Aksaray Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Halkla İlişkiler ve Tanıtım öğrencileri (245 kişi) oluşturmaktadır. Çalışma 2015 ve 2016 yıllarında yapılmış olup, veri toplamak amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır. Sonuçların değerlendirilmesi için tanımlayıcı istatistikler, korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

2. Araştırmanın Hipotezleri ve Modeli

Araştırmada, duygusal zeka ve yazma eğiliminin genel ve alt boyutlarından faydalanılarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Öğrencilerin duygusal zekanın alt boyutu olan iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ile onların yazma eğilimi arasında ilişki vardır..

H2: Öğrencilerin duygusal zeka alt boyutu olan duyguların değerlendirilmesi ile onların yazma eğilimindeki güven alt boyutunu arasında ilişki vardır.

H3: Öğrencilerin duygusal zekadaki alt boyut olan duyguların kontrolü ile onların yazma eğilimindeki süreklilik alt boyutunu arasında ilişki vardır.

H4: Öğrencilerin duygusal zekaları, yazma eğilimini pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı olarak etkilemektedir

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda duygusal zekanın yazma eğilimini etkilemesi ile ilgili oluşturulan model aşağıdaki gibidir.

Şekil 2: Araştırmanın Modeli (Duygusal Zeka ve Yazma Eğilimi Modeli)

3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Çalışmada veri toplamak amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı duygusal zeka ölçeği ve yazma eğilimi ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Duygusal Zeka Ölçeği: Araştırmada duygusal zekayı ölçmek için Tatar, Tok ve Saltukoğlu (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Schutte Duygusal Zeka Ölçeği kullanılmıştır. Duygusal zeka ölçeğinde 41 madde bulunmaktadır. Maddelerin çoğunluğu doğru yöndedir. Ters yönlü maddeler ise 3, 4, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 34, 35, 39, 40, 41 olarak verilmiştir. Ölçeğin iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi adı altında üç alt boyutu bulunmaktadır.

Duygusal zekanın ölçümü genelde düşük, orta ve yüksek seviye olarak derecelendirilmektedir. Bu derecelendirme 5 li likert ölçeklerindeki 1 ve 2 düşük seviye, 3 ve 4 orta seviye, 5 ise yüksek seviye olarak değerlendirilebilir (Higgs & Dulewicz, 2016; 47).

Yazma Eğilimi Ölçeği: Yazma eğilimini ölçmek amacıyla İşeri ve Ünal (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Yazma Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek ise 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçek güven (6 madde), süreklilik (4 madde) ve tutku(11madde) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır.

Ölçeklerin güvenilirlik analizi incelendiğinde Yazma Eğilimi Ölçeği 0,92 ve Duygusal Zeka Testi 0,90 olarak tespit edilmiştir.

D. BULGU VE YORUMLAR

Araştırma ile ilgili olarak güvenilirlik testleri, korelasyon ve regresyon testleri yapılmıştır.

Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 3 'de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların % 62,9' unun (154 kişi) kız öğrenci olduğu, % 37,1' inin (91 kişi) erkek öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	154	62,9
Erkek	91	37,1
Toplam	245	100,0

Araştırmaya Katılanların Ortalamalarına Göre Duygusal Zeka Seviyeleri

Öğrencilerin Duygusal Zekalarını seviyeleri aşağıda üç alt boyut olarak ele alınmıştır. Bunlar iyilik/ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesidir.

Tablo 4: İyilik/Ruh Halinin Düzenlenmesi

Sıra No	İyilik/Ruh Halinin Düzenlenmesi	Ort

1	Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim.	3,94
2	Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.	4,06
3	Genellikle iyi şeyler olmasını beklemem.	3,30
4	Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sonlandıracağımı bilirim.	3,56
5	Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım.	4,05
6	Ruh halim iyiyken sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.	4,15
7	Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim.	3,97
8	İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.	4,01
9	Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir.	3,47
10	Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırım, çünkü başarısız olacağıma inanırım.	3,42
11	İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.	4,12
12	İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor.	3,96

Tablo 4'e bakıldığında genelde öğrencilerin iyilik/ruh halinin düzenlenmesi alt boyutunda duygusal zeka seviyelerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Yüksek seviyeye yakın olanlar ise "Ruh halim iyiyken sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır", "İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım", ve "Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı" yargılarıdır. Kişinin iyilik/ruh halinin yüksek düzeyde olması onların eğitim ve diğer yaşantılarında motivasyon, odaklanma, kararlılık, özgürlük, bağımsızlık ve kendisi ile barışık olma davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir.

Tablo 5: Duyguların Kullanımı

Sıra	Duyguların Kullanımı	Ort
1	Bir sorunu çözmeye çalışırken ruh halimden etkilenmem.	3,24
2	Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.	3,50
3	Duygularımın yaşam kalitem üzerinde etkisi yoktur.	3,52
4	Yeni fikirler üretmem gerektiğinde duygularım işimi kolaylaştırmaz.	3,18
5	Genellikle duygularımı kontrol etmekte zorlanırım.	3,49
6	Sorunları çözme biçimim üzerinde duygularımın etkisi yoktur.	3,55

Tablo 5'ya bakıldığında duygusal zekanın alt boyutu olan duyguların değerlendirilmesinde öğrencilerin orta düzeyde duygusal zekaya sahip olduğu görülmektedir. Toplam altı maddeden oluşan bu boyutlardaki sorularda önemli bir farklılık görülmemektedir. Ancak en yüksek olanlar "Sorunları çözme biçimim üzerinde duygularımın etkisi yoktur" ve en düşük "Duygularımın yaşam kalitem üzerinde etkisi yoktur" yargılarıdır. Duyguların kullanımı alt boyutu ise kişinin kendini kontrol, kendisi ile barışık olma davranışına etki edeceği düşünülmektedir

Tablo 6: Duyguların Değerlendirilmesi

Sıra No	Duyguların Değerlendirilmesi	Ort
1	Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.	3,78
2	Bazen konuştuğum kimsenin ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığını anlayamam.	3,40
3	Sosyal yaşamda neler olup bittiğini sıklıkla yanlış anlarım.	3,81
4	İnsanların yüz ifadelerini bazen doğru anlayamam.	3,20
5	İnsanlar bana, benimle konuşmanın zor olduğunu söylerler.	3,58
6	Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım.	3,90
7	Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.	3,48
8	Kişinin ses tonundan kendini nasıl hissettiğini anlamakta zorlanırım.	3,96
9	İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.	3,73
10	Yakın arkadaşlıklar kurmakta zorlanırım.	3,89

Tablo 6'dan anlaşılacağı üzere duyguların değerlendirilmesi alt boyutuna göre öğrencilerin orta düzeyde duygusal zekaya sahip olduğu görülmektedir. Ancak tabloya bakıldığında en yüksek seviyelerde "Kişinin ses tonundan kendini nasıl hissettiğini anlamakta zorlanırım", "Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım" yargılarıdır. Olumlu yargılar olup bu yargıların yüksek düzeyde olması kişinin, kendisinin ve diğerlerinin duygularının farkına vardığını ifade etmektedir. Buna karşın "insanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur" ve "Sosyal yaşamda neler olup bittiğini sıklıkla yanlış anlarım" yargıları da normalin üstünde seyretmektedir. Bu olumsuz yargılar ise kişide korku, yalnızlık, kendine güvensizlik, suçluluk hissi vereceği düşünülmektedir.

Duygusal Zeka Ve Yazma Eğilimi Arasındaki İlişki ve Etki

Araştırmaya katılanların duygusal zeka (üç alt boyut) ve yazma eğilimine (üç alt boyut) göre genel alt boyutları ile ilişkileri tespit edilmiştir.

Tablo 7: Duygusal Zeka ve Yazma Eğiliminin Arasındaki İlişki

		İ/RHD	DK	DD	G	S	T	YE	DZ
İ/ RHD	Pearson Correlation	1							
	Sig. (2-tailed)								
DK	Pearson Correlation	,329**	1						
	Sig. (2-tailed)	,000							
DD	Pearson Correlation	,630**	,338**	1					
	Sig. (2-tailed)	,000	,000						
G	Pearson Correlation	,221**	,139*	,285**	1				
	Sig. (2-tailed)	,000	,030	,000					
S	Pearson Correlation	,100	,064	,040	,222**	1			
	Sig. (2-tailed)	,118	,322	,532	,000				
T	Pearson Correlation	,200**	,131*	,186**	,601**	,252**	1		
	Sig. (2-tailed)	,002	,041	,003	,000	,000			
YE	Pearson Correlation	,231**	,149*	,229**	,789**	,473**	,933**	1	
	Sig. (2-tailed)	,000	,020	,000	,000	,000	,000		
DZ	Pearson Correlation	,891**	,543**	,837**	,277**	,075	,214**	,253*	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,240	,001	,000	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

İ/RHD: İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi, DK: Duyguların Kullanımı

DD: Duyguların Değerlendirilmesi

G: Güven, S: Süreklilik, T: Tutku, YE: Yazma Eğilimi, DZ: Duygusal Zeka

Tablo 7’de bakıldığında Duygusal Zeka ve Yazma Eğilimi arasındaki ilişkinin var olduğunu ($p < 0,05$) ancak, bunun zayıf düzeyde olduğu ($r = 0,253$) görülmektedir. Yine Duygusal Zeka’nın alt boyutlarından İyimserlik / ruh hali ile Yazma Eğilimi’nin alt boyutları olan Güven ve Tutku arasında ilişki olduğu görülmektedir (H1 ve H2 Kabul). Öğrencilerin duygusal zekadaki alt boyut olan duyguların kontrolü ile onların yazma eğilimindeki süreklilik alt boyutunu arasında ilişki tespit edilememiştir (H3 Red).

Ayrıca Duygusal Zeka’nın alt faktörlerinden Duyguların Değerlendirilmesi ile Yazma Eğilimi’nin alt boyutlarından Güven ve Tutku boyutları arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal Zeka’nın Yazma Eğilimi’ne etkisi için yapılan regresyon analizi ve sonuçları aşağıda görülmektedir (Tablo 8).

Tablo 8: Duygusal Zeka'nın Yazma Eğilimi'ne Etkisi

Model Summary						
Model	R	R Square	Adjusted Square	R	Std. Error of the Estimate	
1	,253 ^a	,064	,060		,66544	
a. Predictors: (Constant), bbduygusalzeka						
ANOVA ^b						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7,383	1	7,383	16,674	,000 ^a
	Residual	107,602	243	,443		
	Total	114,986	244			
a. Predictors: (Constant), bbduygusalzeka						
b. Dependent Variable: aayazmaeğiliim						

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,851	,296		6,254	,000
	bbduygusalzeka	,328	,080	,253	4,083	,000
a. Dependent Variable: aayazmaeğiliim						

Araştırmaya katılanların duygusal zekaları ile yazma eğilimi arasındaki ilişkinin açıklanmasına dair oluşturulan modele ait regresyon analizi sonuçları incelendiğinde duygusal zekanın yazma eğilimi üzerindeki açıklama gücünün 0,06 seviyesinde (R Square= 0,064) olduğu anlaşılmaktadır (F=16,674; p< 0,05). Bir başka ifadeyle, katılımcıların duygusal zekaları yazma eğilimini, anlamlı, pozitif yönde % 0,6 oranında etkilemektedir. Dolayısıyla iki değişken arasında kurulan modelin açıklama gücü 0,064 olup, bu da yazma değişkenindeki varyasyonun 0,06'sinin duygusal zeka değişkeni ile açıklanabildiğini göstermektedir. Bu sonuca göre H4 kabul edilmiştir.

SONUÇ

Duygusal zeka kişinin kendi duygularının farkına varması, onları kontrol etmesi, kullanması ve karşısındaki kişinin duygularını öğrenmesidir. Kişiyne önemli katkılar sağlayan duygusal zekanın oluşumuna genetik faktörler ve çevre önemli oranda etki etmektedir. Duygusal zekası iyi olan (yüksek seviye) bireyler toplumda özellikle iş ortamında başarılı oldukları görülmektedir. Ayrıca duygusal zekanın bu bireylerin kendisi ile barışık olması, odaklanma, farkındalık, arkadaşlık, motivasyon, takdir ve beğeni gibi sağlıklı bir denge oluşumunda önemli katkısı vardır. Bunun aksine duygusal zekanın düşük seviyede olması onun yalnızlık, korku,

suçluluk, acı, boşluk, depresyon ve eziklik gibi olumsuz davranışlar sergilemesine sebep olacaktır. Halkla ilişkiler ve tanıtım öğrencileri üzerine yapılan bu çalışmaya toplam 245 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin duygusal zeka seviyelerinin genelde orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin duygusal zekalarının onların yazma eğilimini etkilediği tespit edilmiştir.

Araştırmada ortaya koyduğu sonuç daha önce yapılmış pek çok araştırma (Kaya ve diğerleri, 2016; Miller ve diğerleri 1994) ile benzer niteliktedir. Örneğin, Kaya ve arkadaşları, iletişim becerileri ve duygusal zeka arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Genel anlamda duygusal zeka kişinin okul ortamında yazma eğilimini olumlu etkilediği gibi iş ortamında da liderlik, iş tatmini ve iş performansını olumlu yönde etkilemektedir.

Bu araştırma halkla ilişkiler ve tanıtım ön lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Çünkü bu alan diğer sosyal bilgiler alanına göre daha fazla metin yazma ağırlıklıdır. Gerek medya ile ilişkiler, gerekse kurum içi halkla ilişkilerde olsun halkla ilişkiler uzmanları çok sayıda yazılı metin yazmak zorunda kalmaktadır. Çünkü bu bölümü bitiren öğrenci kamu ve özel sektörde kendi alanları ile ilgili meslek elamanı olarak çalışacaktır.

Bununla birlikte masa üstü bilgisayar, cep telefonu, tablet, dizüstü bilgisayar gibi önemli iletişim araçlarının yoğun kullanımı ve internet ortamlarının etkileşimli kullanımı sayesinde öğrencilerde yazma eğiliminin artacağı düşünülmektedir. Gerek forum siteleri, gerekse blog ve diğer sosyal medya araçları vasıtasıyla çok sayıda metinlerin rahatlıkla üretileceği ve yayınlanacağı ortamların sunulması yazan kişiler açısından önemli fırsatlar barındırmaktadır.

Tüm alan araştırmalarında olduğu gibi bu araştırma da bazı sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle araştırma bir meslek grubuna aittir. Elde edilen sonuçlar diğer meslek grupları için bir yol gösterici olabilir. Diğer meslek grupları için benzer bir araştırma yapılarak karşılaştırılabilir. Son olarak ise duygusal zekanın gelişimine ilişkin ise kişi duygusal zekasını tek başına geliştirebileceği gibi çeşitli eğitim ve seminerler alarak da geliştirebilir.

KAYNAKÇA

- Abdolrezaipoor, P. (2013). The Relationship Between Emotional Intelligence and EFL Learners' Writing Performance. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 331-339.
- Aslan, Ş. (2013). *Duygusal Zeka ve Dönüşümcü, Etkileşimci Liderlik*. Konya : Eğitim Yayınevi.
- Ataman, M. (2006). Yaratıcı Drama Sürecinde Yaratıcı Yazma. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 75-87.
- Brown, T., Williams, B., & Etherington, J. (2016). Emotional Intelligence and Personality Traits as Predictors of Occupational Therapy Students' Practice Education Performance: A Cross-Sectional Study. *Occupational Therapy International*, 412-24.
- Delice, M., & Günbeyi, M. (2013). Duygusal Zeka ve Liderlik İlişkisinin İncelenmesi: Polis Teskilatı Örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 209-239.
- Goleman, D. (1998). *İş Başında Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2014). *İşbaşında Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları A.Ş. .
- Goleman, D. (2016, 10 11). *Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organizations*. www.eiconsortium.org :

http://www.eiconsortium.org/pdf/an_ei_based_theory_of_performance.pdf adresinden alınmıştır

- Higgs, M., & Dulewicz, V. (2016). *Leading with Emotional Intelligence*. United Kingdom: Macmillan - Springer Nature (eBook).
- İnce, M., Gül, H., & Gözükara, M. (2015). Duygusal Zeka ile İşgören Performansı Arasındaki İlişkiler Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 226-246.
- İşeri, K., & Ünal, E. (2010). Yazma Eğilimi Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 35(155), 104-117.
- Karakoç Öztürk, B. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazma Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 59-72.
- Kaya, F., Kanik, P., & Alkin, S. (2016). A Comparison of Gifted and Non-Gifted Student's Emotional Intelligence and Communication Skills. *International Online Journal of Educational Sciences*, 229-244.
- Keklik, S. (2016). Yazma Eğitimiyle İlgili İki Ders Önerisi: Düşünceye Dayalı Metin Yazma ve Kurmaca Metin Yazma Dersi. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi - International Journal of Turkish Education and Training*, 86-09.
- Koçak, R., & İçmenoğlu, E. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Duygusal Zeka ve Yaratıcılık Düzeylerinin Yaşam Doyumlarını Yordayıcı Rolü . *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 73-85.
- Koçyiğit, M. (2016). *Etkili İletişim ve Duygusal Zeka*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Konakay, G. (2012). Akademisyenlerin Duygusal Zeka Faktörlerinin Tükenmişlik Faktörleri ile İlişisine Yönelik Bir Araştırma: Kocaeli Üniversitesi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 121-144.
- Konakay, G. (2012). Akademisyenlerin Duygusal Zeka Faktörlerinin Tükenmişlik Faktörleri ile İlişisine Yönelik Bir Araştırma: Kocaeli Üniversitesi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 121-144.
- Lewis, M. (2010). The Emergence of Human Emotions. M. Lewis, J. M. Haviland-Jones, & L. F. Barrett içinde, *Handbook of EMOTIONS* (s. 304-320). New York - London: Guilford Press.
- Long, C. S., Yaacop, M., & Chuen, T. W. (2016). The Impact of Emotional Intelligence on Job Satisfaction Among Teachers. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 544-552.
- Miller, N. B., Silverman, L. K., & Falk, R. F. (1994). Emotional Development, Intellectual Ability, and Gender. *Journal for the Education of the Gifted*, 20-38.
- Örücü, E., & İzci, Ç. (2015). Otel Çalışanları Açısından Duygusal Zekanın Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3147.
- Özbay, M. (2013). *Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, B., & Özbay, M. (2016). 6+1 Analitik Yazma ve Değerlendirme Modelinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Becerilerine Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 261-276.

- Phillips, M. (1999). *Emotional Excellence-Duygusal Mükemmellik*. (O. Akınhay, Çev.) İstanbul: Alfa/Aktüel Kitabevleri.
- Steiner, C. (2014). *Akıllı Bir Kalp İle Duygusal Okuryazarlık/Emotional Literacy*. (M. Şahin, & F. Erdem, Çev.) Ankara: Nobel Yayınevi.
- Şimşek, N. (2015). *Akıllı Zeka*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tatar, A., Tok, S., & Saltukoğlu, G. (2011). Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Klinik Psikofar*, 21(4), 325-338. doi:10.5455/bcp.20110624015920
- Temizkan, & Mehmet. (2010). Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi. *TÜBAR (Türklük Bilim Araştırmaları)*, 621-643.
- Tok, M., Rachim, S., & Kuş, A. (2014). Yazma Alışkanlığı Kazanmış Öğrencilerin Yazma Nedenlerinin İncelenmesi. *GEFAD/GUJGEF*, 267-292.
- www.healthyworkplaces.info. (2017, Temmuz 15). <http://www.healthyworkplaces.info/wp-content/uploads/2012/10/emotional-intelligence.pdf> adresinden alınmıştır